

CZYLI
jak zarządzać finansami
w życiu osobistym

Wnioski z raportu ewaluacji końcowej
VI edycji projektu
„Żyj finansowo! czyli jak zarządzać
finansami w życiu osobistym”
zrealizowanego w roku szkolnym
2013/2014

Wnioski

Celem badania ewaluacyjnego jest ocena wpływu zajęć zrealizowanych w ramach VI edycji projektu „Żyj finansowo! czyli jak zarządzać finansami w życiu osobistym” na stan świadomości finansowej uczniów, tj. wiedzy i umiejętności z zakresu planowania finansów osobistych oraz postaw uczniów wobec oszczędzania.

Analiza danych zgromadzonych w trakcie badania pozwala stwierdzić, że poziom świadomości finansowej uczniów biorących udział w VI edycji projektu „Żyj finansowo! czyli jak zarządzać finansami w życiu osobistym” znacznie wzrósł. Dowodzą tego wnioski płynące z analizy odpowiedzi na szczegółowe pytania ewaluacyjne.

W jakim stopniu zajęcia wpłynęły na stosunek uczniów wobec oszczędzania?

- 60% ogółu uczniów zadeklarowało, że posiada pieniądze wyłącznie na swoje własne wydatki. 37% zadeklarowało, że dysponuje takimi pieniędzmi od czasu do czasu. Tylko 3,20% wybrało odpowiedź: „Nie”.
- 46% badanych uczniów zadeklarowało, że nigdy nie sporządziło budżetu osobistego. Ponad 41% uczniów zadeklarowało, że sporządziło pisemny plan wydatków okazjonalnie. Znikomy był odsetek uczniów, tak kobiet jak i mężczyzn, deklarujących systematyczne sporządzanie budżetu osobistego (3,30%).
- Blisko 11% uczniów zadeklarowało, że oszczędza regularnie. Zbliżony był odsetek mężczyzn (10,65%) i kobiet (11,54%) deklarujących systematyczne oszczędzanie. 17,81% uczniów wskazało, że nie oszczędza w ogóle. Nieco więcej mężczyzn (20,77%) niż kobiet (16,35%) zadeklarowało, że nie oszczędza w ogóle.
 - Porównując powyższe dane z wynikami ewaluacji poprzednich edycji projektu, można stwierdzić, że odsetek osób deklarujących regularne oszczędzanie pozostaje na podobnym poziomie (2013 – 10%; 2012 – 11%; 2011 – 12%; 2010 – 10%). W poprzednich badaniach odsetek osób deklarujących, że nie oszczędza w ogóle, wynosił od 21,4% w 2010 r. do poziomu 16% w 2013 r.
- Oceniając swoją postawę wobec oszczędzania, ponad 49% uczniów wskazało, że uważa się za osoby oszczędne lub raczej oszczędne. Ponad 23% za niezbyt oszczędne lub nieoszczędne. 27,45% nie było w stanie jednoznacznie określić swojej postawy wobec oszczędzania. Mężczyźni częściej (13,97%) niż kobiety (7,04%) uważali się za osoby zdecydowanie oszczędne. Z kolei kobiety (44,07%) częściej niż mężczyźni (32,35%) oceniały się jako osoby raczej oszczędne.
 - W poprzednich edycjach projektu odsetek ten był mniejszy i wynosił odpowiednio 42% w 2012 r., 44% w 2013 r.
- Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych są konsumentami rynku usług finansowych. 26,01% uczniów zadeklarowało posiadanie własnego rachunku bankowego. Odsetek ten w

poprzednich edycjach projektu wynosił odpowiednio: 20% w 2013 r., 20% w 2012 r., 13% w 2011 r., 22% w 2010 r.

- Pośród szkół ponadgimnazjalnych ogółem, najwięcej uczniów deklarujących posiadanie konta uczyło się klasie trzeciej technikum (38,89%). Najmniejszy odsetek takich odpowiedzi ogółem odnotowano wśród uczniów klasy drugiej LO (10,53%). Posiadanie konta bankowego deklarowali również uczniowie gimnazjum uczestniczącego w projekcie.
- Jednym z elementów świadomości finansowej uczniów jest znajomość instytucji rynku usług finansowych, jaką jest BIK S.A. Przystępując do zajęć, 59,80% przebadanych uczniów zadeklarowało, że nie słyszało przed rozpoczęciem zajęć o istnieniu i działalności BIK S.A.
 - W poprzednich edycjach projektu odsetek ten wynosił odpowiednio: 60% w 2013, 64% w 2012, 55% w 2011, 81% w roku 2010 r. Nie występowały znaczące różnice między odpowiedziami kobiet i mężczyzn.
- 90,00% uczniów po zakończeniu projektu potrafiło trafnie wskazać zakres informacji gromadzonej przez BIK S.A.
 - W poprzednich edycjach „Żyj finansowo!” odsetek trafnych odpowiedzi wyniósł odpowiednio 91% w 2013 r., 92% w 2012 r., 90% w 2011 r. i 66% w 2010 r. Częściej prawidłowych odpowiedzi udzielały kobiety (92,31%) niż mężczyźni (85,60%).
- 92,71% uczniów po zakończeniu projektu znało przysługujące im prawo wglądu do informacji gromadzonych przez BIK S.A. Tylko 0,50% uczniów udzieliło błędnej odpowiedzi, a prawie 7% nie wiedziało, jak odpowiedzieć na to pytanie. Odpowiedzi mężczyzn i kobiet na to pytanie były zbliżone. Wiedza uczniów poprawiła się w porównaniu z wynikami badania w roku 2013 (88,3%), 2012 (80% trafnych odpowiedzi), w roku 2011 (71% trafnych odpowiedzi) i w roku 2010 (67% uczniów trafnie wskazało poprawną odpowiedź).

Zmiany w postawach uczniów wobec oszczędzania wyrażane po zakończeniu zajęć:

- Zamiar regularnego oszczędzania zadeklarowało 75,63% ogółu uczniów. Jest to nieco więcej niż podczas piątej i czwartej edycji projektu w latach 2012-2013 (72%). 75,24% uczniów zadeklarowało, że do zamiaru oszczędzania w sposób regularny przekonały ich treści poznane w trakcie projektu. Taką opinię wybierały częściej kobiety (79,80%) niż mężczyźni (66,67%). Ponad 10% respondentów odpowiedziało na pytanie przecząco (o 2,5 pkt procentowego więcej niż w 2013 r.). Odsetek odpowiedzi „Nie” uczniów pozostaje od 2011 r. na poziomie 7,50% – 11%.
 - Porównując ten wynik z wynikami z poprzednich edycji, daje się zauważyć spadek odsetka uczniów wskazujących udział w zajęciach w ramach projektu, jako czynnik, który przekonał ich do oszczędzania (2011 r. – 89%, 2012 r. – 81%, 2013 r. – 79%).
- 60,05% uczniów zadeklarowało, że sporządziło po raz pierwszy plan wykorzystania własnych pieniędzy podczas zajęć projektu „Żyj finansowo!” oraz że zamierzają sporządzać budżety osobiste w przyszłości. Ponad 26% wskazało, że sporządzali już budżet osobisty w przeszłości. Oznacza to wzrost o prawie 7 pkt procentowych w porównaniu z wynikami z 2013

r. (19,7%) oraz o 3 pkt procentowe w stosunku do wyników z 2012 r. (23%). 6,03% uczniów zadeklarowało, że sporządziło budżet osobisty, ale nie zamierza tego robić w przyszłości.

- Odsetek odpowiedzi, w których uczniowie zadeklarowali, że nie zamierzają opracowywać budżetu osobistego w przyszłości wyniósł łącznie 12,81%. Jest to wielkość niższa od wyników uzyskanych w poprzednich edycjach projektu: w 2011 r. (17%) i 2012 r. (18,7%). Uczniowie pytani o uzasadnienie swojej negatywnej odpowiedzi wskazywali na brak takiej potrzeby i czasochłonność tworzenia budżetu osobistego.

W jakim stopniu zajęcia wpłynęły na poziom samooceny uczniów w zakresie wiedzy dotyczącej oszczędzania i inwestowania, kredytów oraz umiejętności planowania osobistego budżetu?

- Porównanie wyników uzyskanych przed rozpoczęciem i po zakończeniu zajęć pokazuje znaczący wzrost średniej samooceny uczniów w zakresie ich wiedzy o oszczędzaniu i inwestowaniu. Średnia wartość samooceny dla ogółu uczniów po zakończeniu zajęć wzrosła o prawie 34% z poziomu 3,42 do 4,58. 90,85% ogółu uczniów oceniło swoją wiedzę jako dobrą i wyżej. Tylko 1,51% uczniów oceniło zakres swojej wiedzy jako mierny. Żaden z uczniów nie wybrał oceny niedostatecznej. Struktura odpowiedzi kobiet i mężczyzn była zbliżona.
- Porównanie wyników uzyskanych przed rozpoczęciem i po zakończeniu zajęć pokazuje znaczący wzrost średniej samooceny uczniów w zakresie ich wiedzy i umiejętności w zakresie kredytów. Średnia ocena dla całej grupy wzrosła po zakończeniu zajęć o ponad 47%. W przypadku kobiet o ponad 53%, a w przypadku mężczyzn o ponad 37%. 82,16% uczniów oceniło swoją wiedzę na temat kredytów jako dobrą i wyżej. Tylko około 2,76% uczniów oceniło zakres swojej wiedzy jako mierny lub niedostateczny. Nie odnotowano znaczących różnic w strukturze odpowiedzi mężczyzn i kobiet.
- Porównanie średnich wartości samooceny uzyskanych przed rozpoczęciem i po zakończeniu zajęć pokazuje znaczący wzrost średniej samooceny uczniów w zakresie ich umiejętności planowania osobistego budżetu. Średnia samoocena uczniów ogółem wzrosła o 22,8%, z poziomu 3,81 do 4,68. Na koniec zajęć, 87,94% uczniów oceniło zakres swoich umiejętności w zakresie planowania budżetu osobistego jako dobre i wyżej. 12,96% uczniów oceniła swoje umiejętności jako dostateczne, mierne lub niedostateczne.
- Poziom samooceny uczniów w zakresie ich wiedzy i umiejętności w obszarze oszczędzania i inwestowania, kredytów i planowania osobistego budżetu okazał się, podobnie jak w poprzednich edycjach, znacznie wyższy niż faktyczny poziom ich wiedzy zweryfikowany z ocenami za odpowiedzi dotyczące znajomości pojęć (test wiedzy).

W jakim stopniu zajęcia VI edycji „Żyj finansowo!” okazały się atrakcyjne i użyteczne dla uczniów?

- Przystępując do zajęć, 69,55% uczniów wyraziło swoje pozytywne oczekiwania wobec przydatności i użyteczności rozpoczynających się zajęć. Tylko 2,23% uczniów wyraziła przekonanie, że zajęcia te będą niepotrzebne i nieużyteczne. 28% uczniów wybrało odpowiedź: trudno powiedzieć.
- Na zakończenie zajęć uczniowie w większości wyrazili pozytywną opinię na temat użyteczności wiedzy i umiejętności zdobytych podczas zajęć „Żyj finansowo!”. W porównaniu z badaniem przed rozpoczęciem do 84,69% wzrósł odsetek odpowiedzi pozytywnie oceniających użyteczność i przydatność zajęć dla uczniów. Spadła również liczba osób niezdecydowanych. Odsetek uczniów niezadowolonych z zajęć wyniósł 1,53%. Kobiety (89%) częściej niż mężczyźni (75%) wskazywały na użyteczność zdobytej wiedzy i umiejętności. Odsetek pozytywnych opinii był nieco wyższy niż w latach 2013 i 2012.
- Ponad 71,67% uczniów wysoko oceniło atrakcyjność projektu (oceny bardzo dobre i celujące). 7,29% uczniów uznało, że tematyka zajęć projektu była nieatrakcyjna (oceny dostateczne, mierne i niedostateczne). Odsetek ocen bardzo dobrych i celujących był zbliżony wśród kobiet (72,52%) i mężczyzn (70,23%). Wśród mężczyzn wyższy był odsetek (3,82%) ocen miernych i niedostatecznych niż wśród kobiet (0,76%). W dziewięciu szkołach (45%), średnia ocena atrakcyjności zajęć wśród uczniów wyniosła 5,0 i więcej. Jest to więcej niż w 2013 (27%).
- Podobnie jak w latach poprzednich wśród opinii i komentarzy uczniów przeważały te o charakterze pozytywnym. Na zakończenie realizacji zajęć 79 uczniów biorących udział w projekcie, w tym 50 kobiet, wyraziło swoje negatywne opinie o zajęciach (19,84% badanych uczniów). Opinie pozytywne wyraziło 356 uczniów (89,44%), w tym 244 kobiety, 107 mężczyzn, pięcioro uczniów, którzy nie wskazali płci w ankietach.
- Uczniowie najczęściej podkreślali odbiegające od codziennej „praktyki szkolnej”: atmosferę i sposób prowadzenia zajęć, interesującą tematykę i zastosowanie prezentacji multimedialnych. Wśród opinii negatywnych najczęściej pojawiały się głosy o zbyt małej ilości zajęć o bardziej praktycznym charakterze, zbyt trudnych ćwiczeniach, braku odpowiedniego sprzętu multimedialnego w szkołach.